

MOORDAANSLAGEN

Steeds weer een grens over met liquidaties

Huurmoordenaars zijn niet altijd willoze jongeren die voor een paar duizend euro de trekker overhalen. „Dit zijn jongens die erom bekendstaan dat ze geen kritische vragen stellen.”

Door onze redacteurs **Romy van der Poel** en **Freek Schravessande**

Vijf kogels afvuren op korte afstand en het slachtoffer levend achterlaten. Daarna met de auto, die geparkeerd was op een Amsterdamse gracht, een drukke binnenstad ontvluchten, richting je eigen woonplaats. „Zo van: joh, ik zet je thuis wel even af.” Dat klinkt, cru gezegd, niet professioneel. Sterker, Eric Slot, die voor zijn website moordatlas.nl alle moorden in Nederland bijhoudt, noemt de liquidatiepoging op Peter R. de Vries „buitengewoon knullig”.

De werkwijze lijkt in niets op die van de Joegoslaven, vaak oorlogsveteranen, die begin jaren negentig werden ingehuurd door de Hollandse onderwereld om de klus te klaren - die hadden vaak aan één kogel genoeg. Of op die van de Mexicaanse huurmoordenaars (*sicarios*) met tientallen moorden op hun naam. Snel en geruisloos, is hun routine. En daarna: spoorloos.

Amateuristisch, dus. Maar wat zegt zo iets? „In feite weten we nog niets over de motieven”, zegt Dina Siegel, criminoloog aan de Universiteit Utrecht. „Het kán zijn dat de dader persoonlijk iets tegen het slachtoffer had, om wat voor reden dan ook.” Maar een geplande liquidatie met opdrachtgeverschap ligt meer voor de hand, zegt ze ook, „gezien de voorbereiding, meerdere betrokkenen”. En ja, dan is de uitvoering knullig - midden in de stad iemand neerschieten en dan rustig uitparkeren op de gracht - maar het idee erachter, van een mogelijke opdrachtgever, is dat juist allerminst. „Het signaal dat je hiermee afgeeft: niemand is veilig. Ik zie het als machtsvertoon. Een boodschap.”

Over de achtergrond van de verdachten wil de politie nog weinig kwijt. De schutter was volgens diverse media de 21-jarige Delano G. uit Rotterdam - opgegroeid in Tiel. De 35-jarige Kamil E. uit Maurik zou de bestuurder zijn geweest van de vluchtauto. Beiden werden afgevoerd dinsdagavond na de liquidatiepoging op De Vries aangehouden in een zilverkleurige Renault op de A4 bij Leidschendam, klemgereden door een arrestatieteam. Delano G. heeft volgens zijn digitale sporen onder de naam 'Demper' weleens een rap gemaakt. Hij re-

„De georganiseerde misdaad wint aan kracht in Nederland. Het wordt harder

Dina Siegel
criminoloog

feert daarin aan een eerdere veroordeling. En ook Kamil E. zou een bekende zijn van de politie. Hij groeide op in Polen en zou in 2017 en 2018 in Duitsland hebben gewoond. Volgens de Poolse televisiezender TVN24 had zijn moederland een arrestatiebevel tegen hem uitgevaardigd wegens „diefstallen en berovingen”.

Het profiel van de pleger

Of Delano G. past in het profiel van de plegers van een liquidatie moet nog blijken. Over het algemeen zijn de schutters *home grown*, stellen criminologen: opgegroeid in Nederland, relatief vaak in de slechtste buitenwijken van grote steden. Ze zijn vaak jong en vooral: kansarm. Geronseld op voetbalpleintjes en in shishalounges, verleid met vip-tafels in clubs, prostituties en nieuwe sneakers. Voor ze het doorhebben staan de jongens bij criminelen in het krijt. Als ze pech hebben, krijgen ze vervolgens de klusjes met een hoge pakkans. Ze zijn vervangbaar en ook: goedkoop. In Amsterdam wonen jongeren die „voor 2.000 à 5.000 euro bereid zijn een moord te plegen”, zei Pieter-Jan Aalbersberg in 2018 toen hij er nog chef van het politiekorps was.

„Live fast and die young”, dat is een existentiële keuze die sommigen maken”, zegt antropoloog Teun Voeten. Voor zijn promotieonderzoek interviewde hij in de gevangenis in Mexico vele *sicarios*. „Uitsluiting, on vervulde verwachtingen, dwang, een verstandelijke beperking, de lokroep van makkelijk geld. Over de hele wereld zie je dezelfde mechanismen die hiertoe aanzetten.” Wat hem opviel was het ontbreken van moreel besef bij de uitvoerders. „Wij voeren gewoon een klus uit, zeiden ze. De morele verantwoordelijkheid leggen ze bij de opdrachtgever.”

Het beeld van de jonge, kansloze schutter verdient wel enige bijstelling, zo blijkt uit een onderzoek naar uitvoerders van liquidaties dat in juni verscheen. Het landelijke onderzoek loopt nog, benadrukt criminoloog Sheila Adjiembaks, maar uit de deelstudie blijkt dat de gemiddelde uitvoerder in Midden-Nederland al 30 jaar is als hij voor de eerste keer bij een liquidatie betrokken raakt. „De dadergroep blijkt op basis van deze deelstudie niet steeds jon-

FOTOS ANP

Politie-onderzoek op de plek van aanslagen op Peter R. Vries (boven) en Derk Wiersum (midden) en bij de shishalounge in Amsterdam waar in 2016 een hoofd werd gevonden.

ger.” Dat leerde ze uit dossiers van 26 voor liquidaties veroordeelde mannen uit Midden-Nederland die een recherchekundige bestudeerde. Daders worden vaak in verband gebracht met een „troubled youth”, zegt Adjiembaks. Natuurlijk, die getroebelde mannen ziet ze in het onderzoek óók voorbij komen. „Jongens die internationaal uit gingen.” Maar „onderbelicht” zijn volgens haar de jongens die minder pech hadden: zo spraken de onderzoekers met een jongen die een goede relatie met zijn ouders had en zonder geldzorgen opgroeide. „Via zijn sociale kring kwam hij, geleidelijk, toch op het verkeerde pad.”

Eric Slot, van de online moordatlas, is vooral verbaasd over de achtergrond van Kamil E. „Ik dacht: een Pool? Die nationaliteit was ik niet eerder tegengekomen bij liquidaties in Nederland.” Het is de vraag, zegt hij, of Kamil E. en Delano G. elkaar al kenden. En of de Pool als bestuurder van de vluchtauto wist waar hij bij betrokken was.

Dina Siegel ziet in haar onderzoek dat criminelen elkaar makkelijk weten te vinden. „De netwerken zijn breed en ze hebben gemeenschappelijke doelen. Dan maakt afkomst weinig uit.”

Uitvoerders van liquidaties weten soms zelf niet wie ze waarom moeten „observeren of neerknallen”, zegt Sheila Adjiembaks. In de rechtbank werd duidelijk dat de huurmoordenaar die in 2018 de onschuldige broer van kroongetuige Nabil B. doodschoot slechts een foto van zijn slachtoffer had gezien - hij wist niet waarom iemand hem dood wilde hebben. Sommige jongens weten niet eens dat ze aan een liquidatie meewerken. Ze houden desgevraagd gewoon in de gaten wanneer de man in het blauwe bomberjack naar buiten stapt. „Dit zijn jongens die erom bekendstaan dat ze geen kritische vragen stellen”, zegt Adjiembaks. „Dat maakt ze zo aantrekkelijk voor dergelijke klussen.”

De Vries „Toestand gelijk”

De toestand van de dinsdag neergeschoten Peter R. de Vries is onveranderd. Dat heeft de familie donderdag via tv-programma *RTL Boulevard* bekendgemaakt. „Er zal tijd overheen gaan voordat er meer duidelijkheid komt”, aldus de familie.

De twee verdachten worden vrijdag voorgeleid aan de rechter-commissaris. Die zal waarschijnlijk beslissen dat ze voor veertien dagen in bewaring worden gesteld.

Verdachte Delano G. is een volle neef van een kopstuk uit de bende van Ridouan Taghi, schrijft *De Telegraaf* donderdag. Het familielid, Jaouad W., was volgens de krant verdachte in de strafzaak 26Koper.

De gemeenten Buren, en Tiel overleggen met politie, justitie en hulpverleners over de onrust die is ontstaan nadat zwaarbewapende agenten woensdag invallen deden in woningen van de twee verdachten. De Rotterdamse verdachte had een tweede woning in Tiel. De Poolse verdachte woonde in Maurik (gemeente Buren), nog geen 10 kilometer bij Tiel vandaan.

Na „keerpunt” 2012, toen met een dubbele liquidatie in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt de 'Mocro War' definitief op de kaart stond, steeg het aantal liquidaties tot circa 25 in 2017. Maar in de jaren erna daalde het aantal gestaag. In 2018 telde Eric Slot zestien voltooides liquidaties, in 2019 twaalf, in 2020 acht en dit jaar tot nu toe „slechts” drie. Over de oorzaak is het gissen.

En tegelijkertijd, de impact op de rechtsstaat nam juist toe. Na de moord op de broer van Nabil B. in 2018 werd volgens velen 'een grens' overschreden. Daarna opnieuw, met de moord op advocaat Derk Wiersum in 2019. En nu weer, na de poging op Peter R. de Vries.

„Intimidatie, dat is het doel”, zegt Teun Voeten. Hij ziet een parallel met 'narcostaat' Mexico, waar moord op advocaten, rechters, officieren, journalisten normaal is. „Je hoort nu 'dit is een aanval op de vrije pers', maar zo zien criminelen het niet. Die willen gewoon ruimte creëren, zodat ze vrij kunnen opereren. Als iemand hun werk dwars zit, moet-ie opgeruimd.”

Nederland als narcostaat? Zo ver wil criminoloog Dina Siegel absoluut niet gaan. „Het geweldsniveau, de corruptie: dat is onvergelijkbaar met landen als Mexico, Rusland, Italië. Maar wat ik wel zie: de georganiseerde misdaad in Nederland wint aan kracht. Het wordt steeds harder.”

Een verontrustende ontwikkeling, vindt Teun Voeten. „In Nederland werd altijd gedacht: het zal zo'n vaart niet lopen. Maar deze moordpoging ondergraaft het geweldsmonopolie, dat is fnuikend voor onze rechtsstaat. Straks wordt wéér een grens overschreden. En daarna opnieuw.”